

Motion till riksdagen 2009/10:K423

av **Camilla Lindberg (fp)**

Det kontantlösa samhället och den personliga integriteten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av bättre integritetsskydd vid kontantlösa transaktioner.

Motivering

Vi ser idag att allt fler använder betal- eller kreditkort för allt fler affärer. År 2008 minskade det genomsnittliga värdet av kontanter i cirkulation med 1,6 procent jämfört med föregående år. En av orsakerna till detta är naturligtvis den ökade användningen av betalkort. Att fler och fler väljer elektroniska betalmedel istället för kontanter är övervägande positivt, både för individen och samhället. En minskad mängd kontanter i samhället innebär en säkrare arbetsmiljö för anställda inom framförallt bank och butik, eftersom det minskar rånrisken.

Allt tyder på att kortanvändningen på sikt kommer att utgöra en allt större andel av transaktionerna i samhället.

Arbetsmiljöaspekten är ett starkt skäl till att denna utveckling är positiv. Ingen ska behöva gå till jobbet och vara rädd för att bli rånad. Att bli utsatt för ett rån ger ett stort lidande och kan ge upphov till livslånga skador på grund av posttraumatisk stress. Men kontanter är också dyra i drift. Kontanterna ska beställas, räknas, köras i värdetransporter, laddas i bankomater, räknas igen i butiken och sedan samlas in och transporteras till bank osv. Denna hantering är tidskrävande och ger upphov till stora kostnader för banker och butiker, vilket drabbar konsumenten i form av högre priser. Enligt beräkningar från Riksbanken kostar varje kontantbetalning samhället i genomsnitt fyra kronor och sextio öre. Därutöver tillkommer kostnader för kriminalitet och sjukskrivningar samt miljöbelastning i form av den koldioxid

Fel! Okänt namn på

som värdetransporter släpper ut. Den motsvarande kostnaden för en kortbetalning är tre kronor.

Organiserad kriminalitet är beroende av kontanter

Enligt rapporter från bland annat Riksbanken används en stor andel av alla kontanter i den svarta ekonomin eller av kriminella. En minskad mängd kontanter skulle göra det svårare att bedriva illegal verksamhet. Bekämpandet av organiserad kriminalitet och internationella ligors pengatvätt skulle underlättas väsentligt av införandet av ett kontantlöst samhälle.

Skydda den personliga integriteten

Ny teknik ställer krav på nya lösningar och det gäller i högsta grad frågan om integritet. Huvudproblemet med minskad kontantanvändning är integritetsaspekten. Vid användandet av elektroniska betalningsmedel lagras information i systemen. Användningen av denna information regleras i personuppgiftslagen (PUL) som trädde i kraft år 1998. Lagen bygger i hög grad på samtycke och information till de registrerade och innehåller regler om säkerhet och rättelse av felaktiga uppgifter.

Hos bankerna finns sekretesslagen som säkerställer att uppgifterna som samlas in inte förs vidare till utomstående utom i vissa specificerade undantagsfall. Bortsett från dessa två lagar finns inga heltäckande bestämmelser som reglerar hur lagrad information får hanteras.

Nyligen kom till allmän kännedom att bankerna, via det internationella clearingsystemet SWIFT, lämnar ut personuppgifter utan att detta prövats i enlighet med de bestämmelser som finns i PUL. Problemet är generellt och drabbar alla EU:s medlemsländer. Det här har kritiserats från många håll under en längre tid men inget har hänt i frågan.

Hur kan integriteten skyddas?

Integritetsaspekterna av en övergång till ett kontantlöst samhälle behöver utredas så att de som väljer andra betalmedel än kontanter kan känna sig trygga med sitt val. Det ska inte råda några oklarheter om hur den information som registreras i samband med transaktionen lagras och hanteras samt vilka som har tillgång till den. Dessa frågor kan som synes inte lösas av enskilda företag eller branschorganisationer.

Att det finns heltäckande bestämmelser för hur information hanteras internt och externt är en förutsättning för att människor ska känna sig tillräckligt trygga att använda andra betalmedel än kontanter, vilket i sig är en förutsättning för att mängden kontanter i samhället ska kunna minska. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka vilka lagändringar

Fel! Okänt namn på

som behövs för att bättre skydda den personliga integriteten vid kontantfria transaktioner. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 1 oktober 2009

Camilla Lindberg (fp)